

Lidia Manot

EZ-MONOGAMIA ETIKOA

LARANJA ERDIAK EDO MANDARINAK

“Une ebolutibo pertsonal baten ondorioz sortu nuen Open Mandarinana. Bi harreman monogamo izan nituen, lehenbizikoa bi urtekoa eta bigarrena sei urtekoa. Dena ongi zegoela zirudien arren, mugaketa sentsazio iraunkorra nuen eta konturatu nintzen molde monogamoan sartzeko erabat ezabatu nituela bizitza eta harremanak bertze modu batean bizitzeko nuen modua. Bertze errealitate bat posible zela jabetu nintzenez hori ikusarazten saiatu nintzen, eta horrela jaio zen Open Mandarinana. Amodio libreaz solastatzeko interesgarria iruditu zitzaidan kontakizunaren aldaketa sinboliko gisa, laranjen teoriarik oinarritu ordez, mandarinez solastatzea”.

“Feminsmorik gabe ez-monogamia etikoa ez da osasuntsua”

Lidia Manot (Bartzelona, 1990) ilustratzailea, dibulgatzailea eta Open Mandarinana proiektuaren atzean dagoen emakumea da. Sistema zalantzan jarri eta monogamia normatiboarekin identifikatuta sentitzen ez diren lagunak artatzen egiten du lan.

 SAIOA BALEZTENEA JORDI BORRÀS

Noiz murgildu zinen harreman irekietan?

Garapen pertsonaleko master bat egin nuenean. Bat-batean ikusi nuen erabat baztertua nuela niretzat garrantzitsua zen kontu bat: pertsona bakar batekin ezkondu eta harekin bizitza osoa pasatzea baino askoz ere gehiago dela bizitza. Baimena eman nion nire buruari informazioa eta alternatibak bilatzeko eta horrela izan nuen ez-monogamia etikoaren berri. Pixkanaka ezagutu nuen modu osasuntsuan eta urte anitzetan loturak mantentzen zituen jendea. Nire orduko bikotekideari proposatu nion, baina ez zen adostasunik egon. Bikotekiderik gabe gelditu nintzenez jende liberal eta ez-monogamoia ezagutu nuen eta eroso sentitu nintzen. Horrela topatu nuen gaur egungo nire loturetako bat, eta bion artean akordio argiak jarri genituen polimaitasunean harremantzeko.

Erreferenteak izan zenituen?

Ez, eta horregatik sortu nuen Open Mandarinana. Gogoratzen dut hainbat pelikula ikusi nituela, baina dramaz eta kontrolik gabeko pasioz beteta zeuden. Eta ni ez nintzen horrekin identifikatuta sentitzen, betidanik

izan naiz lasaia harremanetan. Gerora *Ética Promiscua* eta Brigitte Vasalloren hainbat liburu irakurri nituen, nire teoriarekin bat zetozenak.

Zer da zehazki ez-monogamia etikoa?

Monogamiaren harreman eredu alternatiba guztien erreferentzia da. Adostasunaren edo kontratuaren arabera, ez-monogamiak barne hartzen ditu harreman liberalak, poliamodio hierarkikoa eta ez-hierarkikoa, eta bertze konfigurazio anitz.

Eta kontratua?

Harreman orok kontratu bat du, eta horrek definitzen du fideltasunaren kontzeptua. Monogamia normatiboan, adibidez, gizarteak zehazten du kontratu hori; ez dago une bat fideltasuna bakoitzarentzat zer den eztabaidatzeko eta, ondorioz, fideltasunaren eta desleialtasunaren arteko muga lausoa da. Aldiz, bertze harreman ereduera zabaltzen garenean, erreferentziatzeko hitzarmen bat izateari uzten diogu eta horrek behartzen gaitu bakoitzarentzat fideltasuna zer den landu eta elkarren artean adostasunetara iristera. Ez dago ezer begien bistan, introspektzio lana ezinbertzekoa da.

"Harreman orok kontratu bat du, eta horrek definitzen du fideltasunaren kontzeptua. Monogamia normatiboan, gizarteak zehazten du kontratu hori".

Brigitte Vasalloren arabera monogamia ez da praktika bat baizik eta sistema zapaltzaile bat. Ados zaude?

Hein batean bai. Argi dago sistemari monogamia interesatzen zaiola irau-teko. Vasalloren baieztapenean karranka egiten didan gauza bakarra da monogamia bere horretan, harreman eredu gisa, deskribatzailea izan daitekeela, ez du zertan mugatzailea izan behar. Hau da, gisa horretako lotura duten bi lagunek jende gehiagorekin egon nahi ez badute, bikain. Arazoa da gizartean jende asko dagoela eredu horrekin eroso sentitzen ez dena eta, aldiz, sistemak ez du alternatibarik ahalbidetzen.

Harremanak eraikitzen ditugu herrestaka, "guztiok bezala" izateko, eta badirudi ezin dugula ezer desberdinik eskatu. Desadostasuna hitzez adierazten badugu, sistema osoa, pelikulen, liburuen, lagunen eta familiaren bitartez gainera etortzen zaigu. Eta uste dut aho betean adierazten ez duguna ezustean ateratzen dela azkenean, etikarik gabe; ez da kasualitatea desleialtasunaren inguruan dauden estatistikak egotea...

Zer da zure ustez ez-monogamiaz gizartean jakina ez dena?

Aurki dezakegun bakea: badirudi ika-ragarri zaila dela harreman eredu ireki batean bizitzea eta drama ziurtatuta dagoela, eta hori ez da egia. Niretzat harreman monogamo bat kudeatzea askoz zailagoa da. Ezjakintasuna dago, baita ere, egiten dugun lan emozionalaren inguruan. Jendeak uste du sexu harremanak izaten ditugula denbora guztian, jende monogamo askoren obsesioa baita hori. Aldiz, guk jarraitzen dugu zaindu beharreko familiak izaten, lana egiten eta grinatzen gaituzten proiektu pertsonaletan murgiltzen. Gure loturekin harremanak izateko modua gure bizitzaren ataletako bat bertzerik ez da.

Zein da gakoia zuretzat harreman ez-monogamoetan?

Emozionalki gure burua deseraiki eta lantzeko konpromisoa. Nahi dugunaren inguruan askatasunez hitz egiteko aukera badugu, gure zaurgarritasunaz jabetzea ezinbertzekoa da. Abandonuaren beldurra ernatu daiteke, antsietatea, konparazioak, zu baino hobea den norbait aurkituko dutenaren beldurra...

eta hori gure autoestimua nola dagoen ikusteko lan zorrotza da. Ezinegona sentitzen dugunean zer gertatzen den ikusteko aukera dugu. Monogamia normatiboan, azterketa hori egin gabe, sarri gure burua babesten bizi gara, gure lotura arriskuan egon ez dadin.

Feministaren batek erran izan du poliamodioa patriarkala dela. Zer deritzozu?

Emakume gisa, nire bizitzako alorrak itota sentitzen nituen monogamia normatiboan bizi nintzenean. Azken urteetan, emakumeok independentzia irabazi dugu eta horrekin batera sekula erabaki ez genuen rol batean sartzeko ezkatatu behar izan ditugun gauza anitz deskubritu ditugu. Bertzalde, ulertzen dut feminismoak fokua jartzen duela zentzu honetan: ez-monogamia etikoak gizonezkoei mesede egiten diela, emakume anitzekin sexua izan eta, garapen pertsonalaren aitzakian, gure zeloak eta ondoeza gure kabuz kudeatzea aldarrikatuz. Edozein modutan, feminismoa gabe ez-monogamia etikoa ez da osasuntsua, monogamia ere feminismoa gabe osasuntsua ez den bezala. ●